

Рецензия

от проф. др. Лилия Петрова Савова

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

в областта на висшето образование: 3.3 Политически науки, шифър 05.11.02 Политология

(Европеистика – Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност)

автор: Ха Ян Ли

тема: „ПОЛИТИКА НА МНОГОЕЗИЧИЕ И МУЛТИКУЛТУРАЛИЗЪМ В
ЕВРОПА: СРАВНЕНИЕ С КОРЕЯ“

1. Общо описание на представените материали

По избор на научното жури съм определена за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема: „ПОЛИТИКА НА МНОГОЕЗИЧИЕ И МУЛТИКУЛТУРАЛИЗЪМ В ЕВРОПА: СРАВНЕНИЕ С КОРЕЯ“ за придобиване на образователната научна степен „доктор“ в област на висшето образование по професионално направление 3.3 Политически науки, шифър 05.11.02 Политология (Европеистика – Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност). Автор на дисертацията е Ха Ян Ли – докторантка към катедра „Европеистика“, отчислена с право на защита. Представеният от Ха Ян Ли комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“. Представеният от Ха Ян Ли комплект включва всички необходими документи, както и приложените съответни публикации.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Процесите на многоезичие и мултикултурализъм са в основата на значителни и разрастващи се явления от личностен, социален, икономически, образователен и политически характер. Те засягат различните нива на функционирането на личностните, обществените, държавните и международните отношения. Значимостта на проблема се обосновава на неговия широк обхват, историческа обусловеност, местна и глобална актуалност, но също така и на факта, че установяването на информирани разбирания и толерантни ценностни виждания и съответните на тях взаимоотношения на горните нива налага критична преоценка и кардинална промяна на някои закостенели възгледи относно многоезичието и мултикултурализма в тясна връзка с понятието за национална идентичност и лична самоопределеност. В този смисъл изследването на политиките на многоезичие и мултикултурализъм в Европа, по-специално в България и в Германия, и възможностите за тяхната адаптация и приложение в Корея е с особена теоретическа и практическа значимост в местен и глобален мащаб. Предложеното изследване цели научната разработката на четири основни въпроса – концепцията за мултикултурализъм в Европа, значението на „майчин език + 2“, състоянието на мултикултурализма в Корея и разликите между мутикултурализма и мултикултурното образование в Европа и в Корея с оглед прилагането на европейски политики, практики и казуси в Корея.

3. Познаване на проблема

Докторантката се опитва обосновано да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретично и емпирично изследване. Теоретичният анализ е насочен към изграждането на теоретична рамка основана на задълбочен обзор на научното мислене относно терминологичните и концептуалните особености на понятията европейски изследвания, идентичност,

многоезичие и образование. Той произтича от диахронния и синхронен сравнителен преглед на корпус от правни и административни документи отразяващи политиките на мултикултурализъм и многоезичие в три държави: Корея, Германия и България и, от своя страна, разкрива сериозни възможности за прилагането на определени германски и български образователни политики в корейското училище. По този начин теоретичният анализ разкрива развитието на правните и административни документи регулиращи образованието в съответствие с нуждите и стратегическите цели в споменатите три държави. Дисертантката е успяла да проведе задълбочен анализ на избраните за целите на изследването материали с помощта на отличното владеене на корейски, български и английски. Последното е от решаващо значение за подхода и разработката на научния труд. Съчетанието на компетентно избрани и задълбочено проучени информационни източници, както и лично изживените многоезичие и мултикултуризъм са в центъра на целесъобразната насока и структура на дисертацията.

4. Методика на изследването

За постигане целите на изследването дисертантката е създала собствена авторска методика, която е резултат на творческото прилагане на различни методи. Така изградената методика дава възможност за осмислянето на съществуващите образователни политики и практики, както и за изграждането на нови възможности за внедряването на политиките на многоезичие и мултикултуризъм в избрания за дисертацията контекст. Изборът на смесена методика съчетаваща количествени и качествени анализи е в крак със съвременните научноизследователски тенденции в хуманитарните науки и спомага за дълбочинния анализ на избраните документи. Количественият статистически анализ включва обширен и задълбочен обзор на правни и административни документи

отразяващи многоезичието и мултикултуризма в образованието и имиграционната политика в ЕС, Германия, България и Корея. Особено сполучлив е многофакторният сравнителен анализ на съдържанието на училищните програми включително и програмата за изучаване на корейски език в 18-то училище в София. Използваните качествени методи, например полуструктурирани интервюта с учители, администратори, експерти и студенти допълват и осмислят статистическия анализ.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е с обем 201 страници в основния текст, който включва 16 таблици, 14 фигури и 1 приложение. Структурата включва увод, пет глави, изводи и обобщения, заключение, предложена авторска двуезична политика, използвана литература и приложения. Библиографията включва 139 източника, от които 46 на корейски, 71 – на английски и 22 – на български. Освен това са използвани документи (18), програми и др. (9), интернет сайтове (16) и статии от вестници (4). Съдържанието и подходът към многостранния литературен обзор спомага за постигането на представителни анализи и убедителни изводи в контекста на формулираните хипотези. В заключение бих желала да отбележа, че настоящият дисертационен труд е забележителен във всяко едно отношение: фокус, съдържание, обхват, структура, анализ и синтез.

6. Принос и значимост на дисертацията за теорията и практиката

Приносите на настоящия труд са значими и многостранни:

- Направен е сравнителен анализ, статистически и многофакторен, на политиките на многоезичие и мултикултуризъм в ЕС, Германия, България и Корея. Същият допринася за уникалния обхват и дълбочина на изследването;

- Създадена е авторска методика за изследването на сложния характер на изучаваното явление. Същата би могла да се използва от други учени в областта на многоезичието и мултикултурализма;
- Установени са основни практики и тенденции за състоянието на многоезичието и мултикултурализма на национално и европейско ниво. По този начин са поставени основите за подобни изследвания в други географски региони;
- Предложен е проект за внедряването на многоезично и мултикултуралистично образование в Корея. Последният може да послужи за модел и в друг образователен контекст;
- България е вписана в рамките на изследването на многоезичието и мултикултурализма в световен мащаб. Това изследване поставя българския принос на световната карта.

Горното обобщение е обогатено от множество специфични и уникални приноси на отделните етапи на проведеното изследване.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са шест статии по темата на изследването, които отговарят на изискванията. Всички те са публикувани в уважавани медийни източници: списанието Лингвистика, Центъра за международни отношения в Сеул и др.

9. Въпроси и препоръки към дисертантката

Ха Ян Ли, с огромно уважение към Вашия труд бих желала Ви попитам за следното:

- Познавам Корея като монокултурна, но не моноезична страна. По исторически причини в корейското училище се преподават китайски и японски език. Как

виждате установената многоезична практика в настоящите условия разкрити в дисертацията?

- Какво би било корейското обществено мнение, в това число на политиците, образователната администрация и родителското тяло към предложения от Вас проект?
- Какво планирате да направите за промяната на общественото мнение към многоезичието и мултикултурализма в корейското училище и общество?

Вие вече показвате завидна способност за публикацията и популяризацията на Вашия труд. Желая Ви да издирите и други форми за обществената му реализация.

10. Заключение

В настоящия труд Ха Ян Ли демонстрира задълбочено познаване на изследваната област, оригинален подход към нейното представяне и осмисляне, професионално умение за научен анализ и синтез и не на последно място забележителен приложен талант при внедряването на теорията в практика като учител по корейски език, дизайнер на програма за многоезично и мултикултуралистично езиково обучение и автор на сериозни публикации за популяризирането и. Смятам, че кандидатката отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по закона за развитие на академичния състав в република България, ППЗРАС и правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“. Въз основа на изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка на извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ха Ян Ли, за което давам и своя утвърдителен глас.

02.10.2018

Рецензент: *Л. Савова*

/Проф. др. Лилия Савова/